

F. M. FORSTER

O călătorie în India

Traducere din limba engleză și note
de Liliana Pamfil-Teodoreanu

POLIROM
2019

Cuprins

Partea I

MOSCHEEA

Capitolul I	9
Capitolul II	12
Capitolul III	28
Capitolul IV	41
Capitolul V	45
Capitolul VI	62
Capitolul VII	71
Capitolul VIII	94
Capitolul IX	116
Capitolul X	131
Capitolul XI	132

Partea a II-a

PEȘTERILE

Capitolul XII	143
Capitolul XIII	146
Capitolul XIV	154
Capitolul XV	175
Capitolul XVI	178

Capitolul XVII.....	188
Capitolul XVIII.....	193
Capitolul XIX.....	200
Capitolul XX.....	208
Capitolul XXI.....	221
Capitolul XXII.....	223
Capitolul XXIII.....	239
Capitolul XXIV.....	243
Capitolul XXV.....	266
Capitolul XXVI.....	274
Capitolul XXVII.....	287
Capitolul XXVIII.....	293
Capitolul XXIX.....	296
Capitolul XXX.....	305
Capitolul XXXI.....	311
Capitolul XXXII.....	322

Partea a III-a

TEMPLUL

Capitolul XXXIII.....	327
Capitolul XXXIV.....	336
Capitolul XXXV.....	341
Capitolul XXXVI.....	349
Capitolul XXXVII.....	364

— Îmi place întotdeauna să vorbesc despre împărații moguli. E principala mea bucurie. Vedeți, primii șase împărați erau cu toții oameni extraordinari și când aud numele unuia din ei, indiferent care, uit de tot ce-i pe lume și nu-mi aduc aminte decât de ceilalți cinci. N-ai putea găsi asemenea regi în nici o țară din lume, vreau să spun, urmându-și unul altuia, din tată în fiu.

— Spuneți-ne ceva despre Akbar.

— Ah, ați auzit de numele lui Akbar? Bine. Hamidullah, pe care-l veți cunoaște, vă va spune că Akbar e cel mai mare dintre toți. Eu zic: „Da, Akbar e minunat, dar era jumătate hindus; nu era un adevărat musulman”, ceea ce îl face pe Hamidullah să exclame: „Nici Babur nu era, căci bea vin!”. Dar Babur întotdeauna se căia după aceea, ceea ce schimbă cu totul lucrurile, iar Akbar nu s-a căit niciodată de noua religie pe care a născocit-o în locul Sfântului Coran.

— Dar noua religie a lui Akbar nu era frumoasă? Urma să cuprindă întreaga Indie.

— Domnișoară Quested, era frumoasă, dar nebu-nească. Dumneata îți respecti religia; eu pe a mea. Așa e cel mai bine. Nimic nu poate cuprinde întreaga Indie, absolut nimic, și aici a fost greșeala lui Akbar.

— Oh, așa credeți, doctore Aziz? întrebă ea gânditoare. Sper că vă înșelați. Va trebui să existe ceva universal în țara asta, nu zic religia, căci eu nu sunt credincioasă, dar altceva, căci altfel cum s-ar putea desființa barierele dintre oameni?

Ea nu făcea decât să recomande frația universală, la care și el visa uneori, dar îndată ce era exprimată în proză, ideea devenea falsă.

— Luați de pildă cazul meu, continuă ea. De fapt, ceea ce o însufletise era tocmai propriul ei caz. Nu știu dacă ați aflat că mă voi căsători cu domnul Heaslop.

— Pentru care vă rog să primiți cele mai sincere felicitări.

— Doamnă Moore, pot să-i vorbesc domnului doctor de problema noastră, vreau să spun de cea anglo-indiană?

— E problema ta, nu a mea, dragută.

— Da, e adevărat. Ei bine, măritându-mă cu domnul Heaslop, voi deveni ceea ce se numește o anglo-indiană.

El ridică mâna în semn de protest.

— Imposibil! Retrageți această afirmație îngrozitoare!

— Dar așa va fi! E inevitabil. Nu pot evita această etichetă. Ceea ce sper să evit e mentalitatea anglo-indienilor. Femei ca... se opri, nevrând să pomenească nume; cu vreo două săptămâni în urmă ar fi spus fără teamă „doamna Turton și doamna Callendar”. Unele femei sunt atât de, să spunem, lipsite de generozitate și atât de snoabe față de indieni! Mie mi-ar crăpa obrazul de rușine dacă aș ajunge ca ele, dar, și aici e problema care mă frământă, nu am nimic deosebit în caracterul meu, nimic deosebit de bun sau de puternic care să mă ajute să rezist mediului și să mă împiedice să semăn cu ele. Dimpotrivă, am unele defecte jalnice. De aceea aș avea nevoie de „religia universală” a lui Akbar sau de un echivalent al ei care să mă ajute să-mi păstrez cuvînta și simțul măsurii, înțelegeți ce vreau să spun?

Observațiile ei îi făceau plăcere, dar mintea lui se închise ca o scoică, pentru că pomenise despre căsătorie. Nu voia să fie făcut părtașul unor asemenea lucruri.

— Cu siguranță veți fi fericită căsătorindu-vă cu o rudă a doamnei Moore, replică el cu o plecăciune convențională.

— Ah, fericirea mea! Asta e cu totul altceva. Vreau să vă consult doar în această problemă anglo-indiană. Puteteți să-mi dați vreun sfat?

— Sunteți cu totul diferită de ceilalți, vă asigur. Niciodată nu veți fi nepoliticoasă cu cei din neamul meu.

— Mi s-a spus că devenim cu toții nepoliticoși după un an.

— Atunci înseamnă că vi s-a spus o minciună, se înflăcăra el, căci Adela rostise un adevăr, și vorbele ei atinseseră un punct sensibil; erau în sine o insultă, în împrejurarea în care se aflau. Își redobândi iute calmul și râse, dar greșeala ei le destrămasese conversația, ba s-ar fi putut spune, însăși bună-cuviința lor se imprăstie ca petalele unei flori a deșertului, lăsându-i singuri în mijlocul dealurilor.

— Haideti! le invită el, întinzându-i fiecareia câte o mână.

Se ridicară fără entuziasm și porniră să viziteze peșterile.

Prima părea destul de accesibilă. Ocoliră o baltoacă și apoi urcară pe niște bolovani neîmbietori, cu soarele dogorind în spate. Aplecându-și capul, dispărură unul după altul în măruntaiele munților. Pe locul unde diferitele lor forme și culori se perindaseră preț de o clipă, rămase acum doar o mică genune neagră. Fuseseră înghițiți ca apa ce se scurge pe un jgheab.

Inexpresive și aride se ridicau stâncile; inexpresiv și lacom era cerul care lega între ei colții de stâncă; viguros și alb, un uliu brahman fâlfâi între prăpăstii cu o stângăcie care părea intenționată. Înainte de a se fi născut omul, cu năzuința lui spre forme frumoase, planeta trebuie să fi arătat cam așa. Uliul lunecă mai departe... Înainte de păsări poate... Apoi gaura Icnî din nou și omenirea își redobândi drepturile.

Peștera Marabar se dovedi o experiență groaznică pentru doamna Moore. Era cât pe ce să leșine înăuntru, și cu greu se reținu să spună ce simțise când ieși din nou afară. Era și firesc; întotdeauna suferise de asemenea ameteli, și peștera era prea plină de oameni, fiindcă toată suita lor îi urmase.

Îmbâcsită de servitori și de săteni, încăperea circulară începu să miroasă rău. În întuneric îi pierdu pe Aziz și pe Adela, nu știa cine o atinge, nu putea respira, și o făptură golașă și scârboasă o plesni peste față și i se lipi pe gură ca o cataplasmă. Încercă să ajungă la tunelul de acces, dar un val de localnici o împingea îndărăt. Se lovi la cap. O clipă își pierdu uzul rațiunii, lovind și găfâind ca o nebună. Căci nu numai înghesuiala și duhoarea o înnebuneau; peștera mai avea și un ecou înfricoșător.

Profesorul Godbole nu pomenise niciodată despre vreun ecou; poate că nu-l impresionase. Sunt în India unele ecouri minunate, cum e șoapta aceea care face înconjurul domului la Bijapur; sunt apoi frazele lungi, grele, care călătoresc prin văzduh la Landu și se întorc neștirbite la creatorul lor. Ecoul dintr-o peșteră Marabar nu e ca acestea; e cu totul lipsit de variație. Orice cuvânt primește aceeași replică: un zgomot monoton care rătăcește în susul și în josul pereților, până când e absorbit de tavan. „Bum”, face ecoul, în măsura în care alfabetul uman poate exprima un asemenea sunet, „buum” sau „u-bum”, surd și monoton.

Speranța, politețea, suflatul unui nas, scârțâitul unei ghetete, totul produce un „buum”. Chiar aprinderea unui chibrit stârnește un mic colac sonor, care e prea slab pentru a parcurge un circuit complet, dar care rămâne mereu prezent. Iar dacă mai mulți oameni vorbesc în același timp, se naște un fel de urlet făcut din suprapunerea de zgomote, ecourile generează alte ecouri, și peștera se umple de trupul unui șarpe compus din șerpi mici care se zvârcolesc independent.

După doamna Moore, se scurseră și ceilalți afară. Ea dăduse semnalul refluxului. Aziz și Adela ieșiră amândoi zâmbind și, cum nu dorea să-l facă să creadă că inițiativa lui fusese un eșec, zâmbi

și ea. Pe măsură ce oamenii ieșeau la lumină, căuta din ochi individul periculos, dar nu află nici unul, și își dădu seama că fusese înconjurată de oamenii cei mai blânzi de pe lume, a căror singură dorință era să o cinstească, și că acea cataplasma de piele fusese doar un biet copilăș purtat în cărcă de mama lui. Nu fusese nimic rău în peșteră, dar nu-i plăcuse; nu, hotărât, nu-i plăcuse și se hotări să nu mai viziteze alta.

— Ați văzut reflexia chibritului? Era destul de nostimă, zise Adela.

— Am uitat...

— Dar el zice că asta nu e o peșteră deosebită, cele mai frumoase sunt pe Kawa Dol.

— Nu cred că am să merg până acolo. Nu-mi place să urc.

— Foarte bine; atunci să stăm jos la umbră până e gata micul dejun.

— Ah, dar asta o să-l dezamăgească cumplit. Și-a dat atâta osteneală! Ar trebui să te duci mai departe cu el; văd că nu te obosește.

— Poate că așa ar trebui să fac, zise fata indiferentă la ceea ce făcea, dar dornică să fie amabilă.

Servitorii se furișau înapoi spre tabăra lor, urmăriți de asprele muștrări ale lui Mohammed Latif. Aziz veni să-și ajute musafirii să pășcască peste colțurile de stâncă. Se simțea în deplinătatea puterilor, viguros și umil, prea sigur pe sine pentru a-i păsa de vreo critică, și fu sincer mulțumit când auzi că-i schimbau planurile.

— Bineînțeles, domnișoară Quested, noi doi vom merge împreună și o vom lăsa pe doamna Moore aici și nu vom întârzia prea mult, dar nici nu ne vom grăbi, pentru că știu că aceasta îl e dorința.

— Foarte bine. Îmi pare rău că nu vin și eu, dar nu prea rezist la mersul pe jos.

— Dragă doamnă Moore, ce contează toate astea, atâta vreme cât sunteți oaspeții mei? Mă bucur că nu veniți, ceea ce sună curios, dar înseamnă că

dumneavoastră mă tratați cu deplină sinceritate, ca pe un adevărat prieten.

— Da, sunt prietena dumitale, întări doamna Moore punându-și mâna pe brațul lui și gândindu-se, în ciuda oboselii, cât era de fermecător, cât era de bun omul acela și cât de mult își dorea să fie fericit. Pot să vă mai dau un sfat? De data asta nu lăsați să vină cu voi atâta lume. Cred că o să vă simțiți mai bine așa.

— Desigur, desigur! strigă el și, trecând iute în extrema cealaltă, interzise tuturor, cu excepția unei călauze, să-i întovărăsească pe domnișoara Quested și pe el în Kawa Dol. E bine așa?

— Foarte bine, acum petrecere bună, și când vă întoarceți să-mi povestiți și mie ce ați văzut, zise și se lăsă din nou în șezlong.

Dacă ajungeau până la grupul mare de peșteri, însemna că aveau să lipsească aproape o oră. Își scoase caietul de însemnări și începu: „Dragă Stella, dragă Ralph”, apoi se opri și se uită la peisajul straniu din jur și la anemica lor invazie în acea vale. Chiar și elefantul devenise neînsemnat. Ochii doamnei Moore se îndreptară spre tunelul de acces al peșterii. Nu, nu voia să repete acea experiență. Cu cât se gândea mai mult la ea, cu atât îi părea mai neplăcută și mai înspăimântătoare. Acum o supăra și mai mult decât atunci când se petrecuse. Înghesuiala și mirosurile le putea uita, dar ecoul începuse, într-un mod nelămurit, să-i submineze conștiința realității. Prinzând-o într-un moment de oboseală, izbutise să-i șoptească: „Patosul, cucernicia, curajul, toate acestea există, dar sunt identice și tot astfel e și murdăria. Totul există, nimic nu are valoare. Dacă ai fi pronunțat cuvinte josnice în locul acela sau ai fi citat dintr-o poezie înălțătoare, comentariul ar fi fost același: «u-buum». Dacă ai fi vorbit limba unor îngeri și ai fi înfățișat toată nefericirea și neînțelegerea din lume, trecută, prezentă și viitoare, toată mizeria pe care trebuie